

Viveca Still

Ny lagstiftning främjar digital förvaltning i Finland

Under denna regeringsperiod (2023-2027) är ett av regeringens fokusområden att främja den digitala förvaltningen i Finland. Reformarbetet bygger inte på stora ekonomiska satsningar. Utgångspunkten är i stället att digitaliseringen ska effektivisera den offentliga förvaltningen och bidra till besparingar som stärker de offentliga finanserna.

1. Regeringens initiativ för prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet

Ny lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet har godtagits av riksdagen. Reformen har genomförts i två faser. Den första propositionen *RP 124/2025* lämnades in till riksdagen redan i september 2025 och avsikten var ursprungligen att lagstiftningen skulle ha trätt i kraft i januari 2026. Behandlingen i riksdagen drog ut på tiden, bland annat på grund av oro för hur reformen skulle påverka personer med begränsad digital kompetens. Lagförslagen kunde dock slutligen antas i mars 2026. Lagpaketet trädde slutligen i kraft den 14.4.2026. Lagstiftningen innebär att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de förvaltningskunder som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. Reformen

men berör handlingar som avses i 54 § i förvaltningslagen, såsom myndighetsbeslut, som därmed ska sändas till Suomi.fi-meddelanden för kännedom. Det kan vara fråga om antingen vanlig elektronisk delgivning eller bevislig elektronisk delgivning som ska kvitteras som mottagen innan meddelandet öppnas. En myndighet kan dessutom skicka även andra meddelanden till Suomi.fi-meddelandena, såsom påminnelser eller tidsbokningsuppgifter. Genom reformen utvidgades tillämpningsområdet för elektronisk delgivning till att också omfatta polisundersökning och förundersökning samt bötesförfarande.

Tidigare levererades delgivningarna per post om kunden inte separat gett samtycke till elektronisk delgivning (*opt in*). Trots att användningen av elektronisk delgivning på frivillig väg stadigt ökat var användningen inte tillräckligt utbredd för att leda till betydliga inbesparingar för myndigheterna. Den nya lagstiftningen innebär att ett konto i Suomi.fi-meddelanden öppnas automatiskt när en förvaltningskund identifierar sig med Suomi.fi-identifikation. Användaren kan ändå välja att avstå från tjänsten (*opt out*) genom att ändra användarkontots inställningar eller genom att kontakta kundtjänsten i Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I enlighet med riksdagens beslut, som

baserar sig på grundlagsutskottets utlåtande, ska *opt out*-meddelandet vara i kraft i 365 dagar, varefter delgivning via Suomi.fi-meddelanden igen kan aktiveras ifall man identifierar sig i Suomi.fi-identifikation.

Avsikten med reformen är att medborgarna ska kunna uträtta ärenden smidigare och oberoende av plats och dessutom att myndighetsförfarandena ska bli effektivare och billigare. Den förväntade inbesparingen i form av minskade postningskostnader är tiotals miljoner euro årligen för den offentliga förvaltningen.

Den andra fasen i reformen innebär att man kan välja att motta myndighetsmeddelanden via kommersiella digitala posttjänster, såsom Kivra och OmaPosti. *RP 58/2026* avgavs till riksdagen den 16.4.2026, dvs. bara några dagar efter att den första fasen i reformen trätt i kraft. Reformens andra fas trädde i kraft den 1.9.2026. Därefter måste ännu avtal ingås mellan intresserade kommersiella digitala posttjänster och myndigheten för digitalisering och befolkningsdata innan dessa tjänster i praktiken kan lanseras.

Reformen gör det möjligt att läsa myndigheters delgivningar och andra myndighetsmeddelanden via kommersiella digitala posttjänster som anslutit sig till Suomi.fi-meddelanden. Användare av Suomi.fi-meddelanden kan alltså i fortsätt-

ningen själva välja om de vill läsa myndighetens delgivningar i Suomi.fi-meddelanden eller via kommersiella digitala posttjänster som anslutit sig till Suomi.fi. Användaren kan utnyttja en eller flera tjänster. Myndigheters delgivningar kan dock alltid läsas också i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Användningen av kommersiella digitala posttjänster baserar sig alltid på frivillighet.

Tanken är att reformen till denna del ska bidra till att medborgarna får en högklassig användarupplevelse och möjlighet att välja vilken tjänst de använder för mottagande av delgivningar samtidigt som det skapar förutsättningar för nya digitala affärsmodeller, en starkare digital tillväxtmiljö och innovationer. Ett annat mål är att elektronisk post från såväl myndigheter som privata avsändare i regel kan tas emot i en enda tjänst.

Det återstår att se om reformens andra fas ger användarna ett mer värde som motsvarar kostnaderna. Ur den offentliga förvaltningens perspektiv finns en risk att reformen främst leder till ökade kostnader utan att ge motsvarande nytta. Finland har ju redan sedan tidigare en offentlig tjänst för delgivning av myndighetsmeddelanden, och denna infrastruktur behöver även framöver upprätthållas. Projektet för att möjliggöra privata digitala posttjänster medför ca 8,5 miljoner euro i merkostnader plus kostnader för att fortlöpande upprätthålla dem. I värsta fall kan satsningarna på privata elektroniska posttjänster leda till att infrastrukturen för Suomi.fi-meddelandetjänsten eftersätts.

Det är möjligt att utvecklandet av elektronisk delgivning fortgår under nästa regeringsperiod med fokus på tjänster för företag och organisationer.

2. Utvecklandet av lagstiftning för användning av AI inom förvaltningen

Användning av AI för rådgivning och beslutsfattande inom förvalt-

Illustrasjon: Coulorbox/ChatGPT

ningen har varit ett viktigt tema i statminister Orpos regeringsprogram. Utveckling av artificiell intelligens går snabbt framåt, och myndigheterna ser allt större möjligheter att ta det i bruk. Under denna regering har man inlämnat en proposition till riksdagen för att möjliggöra användning av AI inom rådgivning och dessutom utreder man behovet av ändringar för att möjliggöra användning av AI inom beslutsfattande.

Myndigheter har redan i flera år använt tjänster som interagerar med förvaltningskunder (särskilt s.k. chattbottar). Innan 6 a § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster trädde i kraft i maj 2023 fanns det dock inte nationell allmän lagstiftning om myndigheternas automatiserade rådgivning. Bestämmelsen fogades till lagen om digitala tjänster i samband med regeringens proposition RP 145/2022 rd om automatiserat beslutsfattande. Vid den tidpunkten ansågs bestämmelsen

vara nödvändig för att tydliggöra gränsen mellan automatiserad rådgivning och automatiserat beslutsfattande. Bestämmelsen var avsedd att genomföra principen om god förvaltning och tjänsteansvar vid automatiserad rådgivning. Lagstiftaren ville uttryckligen utesluta användning av generativ AI i myndigheternas rådgivande verksamhet och invänta resultatet av förhandlingarna gällande EU:s AI-förordning innan man gick vidare.

Regeringen lämnade den 4 juni 2026 proposition 106/2026 till riksdagen med förslag till ändringar i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. I propositionen föreslås det att 6 a § i lagen om digitala tjänster ändras och att en ny 6 b § fogas till lagen.

I lagens 6 a § föreskrivs de allmänna förutsättningarna för användningen av automatiserad rådgivning. Enligt förslaget ska myndigheten säkerställa att kunderna alltid är informerade om att de

inte utväxlar meddelanden med en människa utan med en automatiserad rådgivningstjänst, och att kunderna kan spara utväxlingen av meddelanden. Myndigheten ska också alltid erbjuda sina kunder en möjlighet att kontakta en människa för att få rådgivning. I syfte att myndigheterna ska kunna fullfölja serviceprincipen effektivare och på fler sätt föreslås 6 a § bli ändrad så att myndigheterna förutom rådgivning också får ge anvisningar och handledning automatiserat.

I den föreslagna 6 b § finns det bestämmelser om skyldigheterna i anslutning till ibruktagandet och användningen av automatiserad rådgivning. Myndigheten ska före ibruktagandet säkerställa att den automatiserade rådgivningen uppfyller de krav som ställs på den. Myndigheten ska också övervaka den automatiserade rådgivningens lagenlighet under den tid den är i bruk. Myndigheten ska fästa särskild uppmärksamhet vid sina kunders rättsskydd och förbudet mot diskriminering.

Den föreslagna regleringen innebär i praktiken en riskbaserad modell för användning av AI inom myndigheternas digitala rådgivning. Myndigheterna kommer att måste etablera rutiner för att notera och avvärja risker för felaktiga svar som

” Syftet med utredningen är att bedöma under vilka rättsliga förutsättningar artificiell intelligens kan utnyttjas i olika skeden av myndighetens förvaltningsförfarande och vilka eventuella författningsändringar eller ny reglering som krävs för att AI-system ska kunna utnyttjas i olika skeden av förvaltningsförfarandet

genereras av den automatiserade rådgivningen. Det är också värt att notera att den föreslagna lagstiftningen inte möjliggör användning av AI i telefonrådgivning, utan enbart i digitala tjänster. Däremot utesluts det inte att ljudbaserad rådgivning ges i digitala tjänster. Att möjliggöra användning av AI i telefonrådgivning skulle ha krävt att ändringarna görs i förvaltningslagen som hör till justitieministeriets ansvarsområde. Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster hör till finansministeriets ansvarsområde.

Under den här regeringsperioden har behovet av ändringar i lagstiftningen för att möjliggöra användning av AI vid beredning av beslut inom förvaltningen analyserats inom ramen för *projektet för undanröjande av hinder för digitalisering och informationens rörlighet*. Under projektets första fas var det ännu svårt att hitta exempel på situationer där myndigheterna hade planer på att använda AI inom beslutsfattning. Under den andra fasen tillsatte justitieministeriet en *utredning gällande användning av AI i förvaltningsförfaranden*. Som en del av denna utredning har man samlat in ny information om möjliga användningsexempel. Syftet med utredningen är att bedöma under vilka rättsliga förutsättningar artificiell intelligens kan utnyttjas i olika skeden av myndighetens förvaltningsförfarande och vilka eventuella författningsändringar eller ny reglering som krävs för att AI-system ska kunna utnyttjas i olika skeden av förvaltningsförfarandet. Utredningen utmynnar i en förstudie som ska vara klar innan den 31.12.2027. Beredningen av eventuella lagändringar kan påbörjas därefter.

Viveca Still, juris doktor, lagstiftningsråd. Finske redaktör.